

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 11226

DI LIDER FUN A.M. DILON

Abraham Moses Dillon

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

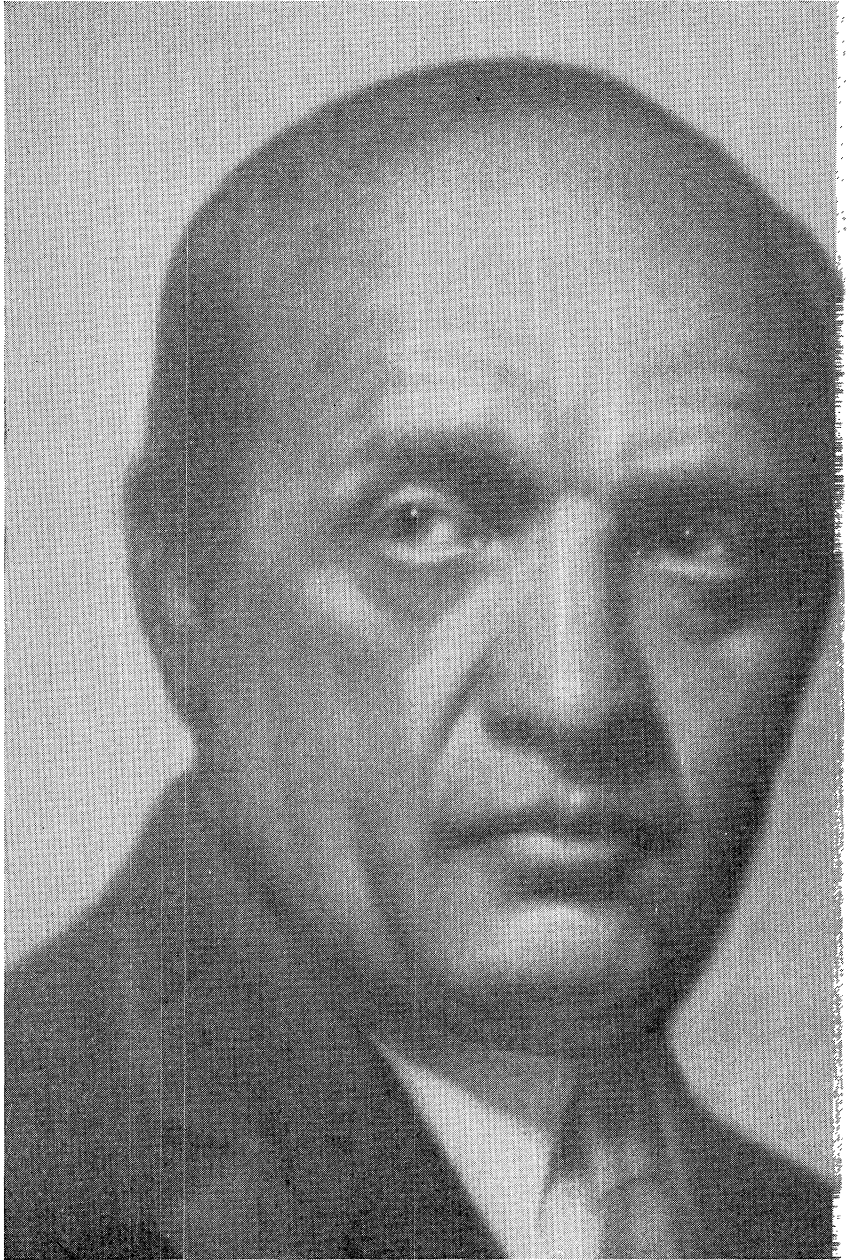
The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

די לידער
פון
א. מ. דילאָן

די לידער

119

א. מ. דילאָן

»«

ארויסגעגעבן פון חברים, ניו יארק
ניינצן הונדערט פינף און דרייסיק.

**Copyright by
SOTCHA DILLON**

די לידער

I

און אויפשפרינגען וועל איך

און אויפשפרינגען וועל איך פאר שאנד און פאר שפאם,
צערייצמעהייט לויפן אין וואלד ווייט אליין,
עס וועט יענע נאכט א שווארץ-פינצטערע זיין,
און איך — פון דעם חושך וועל פלעכטן א קרוין.

און ווייזן וועל איך זי ביים שיין פון דער זון,
עס זאלן זי זען די מענטשן אין גאס.
און לויפן צוריק א צערייצמער אין וואלד —
און זאל פון דעם וואנזין זיך שמידן א כעס.

א האַרבסט-נאַכט אַ שוואַרצע

אַ האַרבסט נאַכט אַ שוואַרצע. עפענען וועל איך מיין קבר,
אַ טויטער אין ווייסן אַרומבלאָנדזשען צווישן די קברים,
באַקוקן די אַלטע מצבות, וואָס שטייען ווי שומרים.
און נאַענט אַט שטייט דאָרט געבויגן דאָס הייזל פון
אַלטעטשקען קברן.
אַ הייזל — ווי נאָך אַ מצבה אויף איינעם און איינזאַמען קבר,
און פייערלעך רוימע — זיי שיינען פון דאָרטן אַרויס אויף
די קברים.

כ'פאַרלאָז דעם בית עולם...
עם טראַגן זיך אום אין די גאַסן צעהוליעט שכורים-געזאַנגען;
עם פליען אום לוסטיקע זונות און ווינקען מיט שעלמישע
אויגן.
און פלוצלונג — אַ שיינ אין אַ פענצטער... עם צאַפלט
אַ מענטש זיך און גוססט.
עם שטייען פאַרזאַמלטע הויז-לייט מיט אויגן פאַרגלאַצט
אויפן באַלקן.

און איבערן בעט פונם גוסס א קאפ פון א פרוי הענגט
געבויגן.
און נאך א מראט ווייטער — א געסל. און אט איז מיי
צימער,
דאס אמאליקע הויז. איך דערקען עס מיט איצטיקע אויגן.
שוין קוק איך א זשעדנער אריין אין דעם אלטן,
צעבראָכענעם פענצמער.
אט הענגען די פלאכמעס די שווארצע, ווי שלייערס
אויף גרייז-גרויע זקנות,
אט הענגען געשטאלטן פון מויטע, וואס כ'האב פאר מיי
מויט אויפגעהאנגען
און קוקן מיט אויגן פארגלאַצמט, ווי ווילדע פארקריממע
געשפענסמער.
א בליק אין א פענסמער א צווייטן: —
א פרויס א קאפ האר — ערשט געפאלענער שניי אין א
זילבערנער נאכט אין א קלארער.
א פנים פון קנייטשן און פלעקן, ווי צייכנס פון פייגיונגען
שווערע,
און ברילן פארושאווערמע, אלטע, אויף אלטע שוין באלד
בלינדע אויגען,
א הילכיק געשריי דורכן פענצמער: אוי מאמע... דו ביסט
דאך מיי מאמע!...
און אויפשרעקן וועט זי מיי שטימע און אויפשפרינגען
וועט זי פון אימפעט
און וועט זיך דערמאנען אן יארן, וואס זיינען זייט לאנג
שוין פארגאנגען.
און איך וועל פארשווינדן.

און וויקן וועט זי אירע קנייטשן אין מרערן.

איך זע דעם טויט

שוין זיינען פארדעקט מיינע פענצמער מיט פלאכמעס
מיט שווארצע,
מיט בילדער פון טויטע פארהאנגען די ווענט די צעקרימטע.
איך זיין מיט דער אלטעמסקער בלינדער צוזאמען אין ווינקל,
איך זינג מיט דער אלטער דאָס ליד פון אַ וועלט
אַ פארשטוממער...

שוין טראַגט זיך מיין וידוי ארום אין מיין איינזאמען צימער
און ס'דוכט מיר, אַט זע איך דעם טויט שוין, וואָס קומט
מיך באַגריסן
און ליג איך אין קבר מיט שערבלעך אַריבער די אויגן —
דאַן וועלן
זיך פון ערגעץ געזאָנגען וויינענדיק אין אַקארדן צעגיסן.

איך בין ביי דעם אייביקן טויט שוין געפאנגען .

איך וויין יעדע נאכט אין מיין שלאף און איך וויין,
עס וויגן זיך שאַמנס ארום מיין געלעגער.
אַן אַלמע, אַ בלינדע גייט אום אין מיין צימער
און זינגט אין דער פינצטער געזאנגען פון טויטע,
וואָס הויבן זיך איבער מיין קאָפּ און זיי קלאַנגן,
ווי זיי וואַלמן באַצייטנס צו גסיסה פאַרוויגן.
עס האַרבן די שאַמנס דער אַלמעטשקער'ס טענער,
וואָס ציען זיך, ציען זיך טרויעריק, לאַנגזאַם.
און זינגענדיק שמייכלט און בייגט זיך די אַלמע
אַריבער די ליכטלעך, וואָס זיינען פאַרלאַשן.
דאָס אַש — זייער אַש, וואָס איז איבערגעבליבן,
זי קלייבט אים מיט ציטריקע פינגער צוזאַמען.
און טראַגט און צעזייט אים ארום מיין געלעגער.
ווי שטויב פון מדבריות עסט איין זיך אין האַרצן
דאָס אַש — אוי, דאָס אַש פון פאַרלאַשענע ליכטלעך.
איך וויין, און עס שרעקט מיך די אַלמעטשקע בלינדע,
איך וויין און איך צימער. עס וויגן זיך שאַמנס.
איך בין ביי דעם אייביקן טויט שוין געפאנגען.

איך טראָג מיט דערנער זיך ארום

איך נאר מיך.

אַ דאָרן ווערט ביי מיר פאַרוואַנדלט אין אַ קווייט —
טראָג איך זיך מיט דערנער אין דער וועלט אַרום.
מיינע פינגער זיינען שוין צעבלומיק-רויט.

איך גיי אַזוי צעבלומיקט אין די גאַסן אום,
שמיר מיט הייסן בלוט די פענצמער אויס.
זעט די זון פאַרנאַכט די פענצמער זיינען רויט,
גייט זי רויט און בלוטיק מאַרגן אויף דער וועלט אַרויס.

איך שפיר די האַרטקייט פון דער גאַנצער וועלט

איך שלאָף אין פאַרק צונויפגעקארמשעט אויף דער

האַרטער ערד —

איך שפיר די האַרטקייט פון דער גאַנצער וועלט.

עס הענגט דער אַסיען-הימל פינצטער איבער מיר,

דער פאַרק, דער אויסגעדארטער, איז מיין היים און מיין

געצעלט.

איך שלאָף אין פאַרק צונויפגעקארמשעט אויף דער

האַרטער ערד —

ס'דעקט עמיצער אַ שוואַרצער מיך אין שוואַרצן איין.

איך פיל אויף זיך די שוואַרצקייט פון דער שוואַרצער,

האַרטער וועלט.

שטאַרקער, שטאַרקער, עלנדער זאַלסטו, מיין עלנד זיין!

ס'האַט דער טייוול געקלאַפּט אין מיין פענצטער

ס'האַט דער טייוול געקלאַפּט אין מיין פענצטער :
קום, איך ווער דיינער אַ פּריינט ;
איך בין אין דער פינצטער געלעגן,
מיין אויג האָט פון גליק אַזש געשיינט.

ער גיט מיר אַ מיצל מיט גלעקלעך,
מיר גייען ארויס אין דער נאַכט,
איך צי — און עם קלינגען די גלעקלעך,
דער טייוול — ער טאַנצט און ער לאַכט.

מיר שפאנען, מיר שפאנען צוזאמען,
און פלוצלונג באווייזט זיך א שיין ;
א שפרונג — און א הויז פאר די אויגן,
מיר קוקן אין פענצטער אריין.

דארט צאפלען געקוילעטע מענטשן,
אט איז א מעסער, א האק ;
שטיקער לייב אויף צעבראכענע מיטן,
אין א ווינקל — אן אויג און א באק.

מיר הויבן אן קלינגען און ברומען,
שרעקן מיט קולות די נאכט.
שפרינגען מענטשן אראפ פון געלעגערס
און קוקן צעמישט אין דער נאכט.

ס'האט דער טייוול געקלאפט אין מיין פענצטער :
קום, איך ווער דיינער א פריינט ;
איך בין אין דער פינצטער געלעגן,
מיין אויג האט פון גליק אזש געשיינט.

כ'וועל טאנצן אין די גאסן

כ'ווער א שכור. כ'וועל טאנצן אין די גאסן,
הוליען מיט שכורים, פרייען זיך אינאיינעם,
האקן לאדנס, ברעכן מיר און פענצמער,
יאגן זיך נאך קינדער, שליידערן מיט שמיינער.

כ'ווער א שכור. כ'וועל טאנצן אין די גאסן,
מיט ווילדע הינט זיך יאגן נאך פערד און מענמשן;
ס'וועלן הירושען פערד, מענמשן וועלן שרייען,
די גאסן וועלן קרעכצן — מיט שרעק און ווילדן טומל.

כ'ווער א שכור. כ'וועל טאנצן אין די גאסן,
רייסן שילדן, אומווארפן פאנארן;
ערגעץ אן אן אייזן זיך צעבלומיקן, צעביילן,
ברומען ווי א טיגער און וויינען ווי א יתום.

אַליין אין הויז

איך זיך אַליין אין הויז טרויעריק און שטיל,
איך זע מיין אייגן וועלט, פול צער און פיין;
עס איז דאָס הויז מיט שרעק און אומעט אַנגעפילט,
עס איז די איינזאַמקייט צו מיר אין הויז אריין.

און זי שעפטשעט שטיל און נעמט מיך פאַר די הענט,
און ווי אַ שטילע קינד, גיי איך נאָך איר נאָך,
און פאַמיליען-בילדער צייגט זי אויף די ווענט
און איך קוק אויף זיי און איינזאַם בלייב איך דאָך...

און איך קוק אויף זיי און איינזאַם בלייב איך דאָך...
כ'זיך אין אייגן הויז און דאָך איז עס מיר פרעמד...
און איך נעם מיין קאַפּ און דריק צום וואַנט און וויין —
און יאַמער ווי אַ יתום אין דער פרעמד...

אויף וועמעס מזל

אויף וועמעס מזל קלאַנט אַזוי דער רעגן ?
אויף מיינעם אפשר קלאַנט אַזוי דער רעגן ?
אַדער אויפן מזל פון אַ בלינדן הויקער,
וואָס שלעפט זיך ערגעץ אויף פאַרשטויבטע וועגן ?
צי אפשר אויפן הונט, דעם גלגול פון די וועגן ?
אויף וועמעס מזל קלאַנט אַזוי דער רעגן ?

פרעג ביי גאָט, ביי מענטשן, ביי דער וועלט

כ'מראַג מיט מיר אַ מאַרבּע געלע בלעמער,
און צעשייט ביי יעדן שוועל און מיר.
ס'מאָכן מענטשן צו פאַר שרעק די אויגן,
און עמיץ — שפּיר איך — גייט דאָ הינמער מיר.

ער מורמלט: וואָס שפּרייטסטו געלע בלעמער?
וואָס מאַכסטו טרויעריק און געל אַזוי די וועלט?
און איך ענמפּער אין אַ שטילן טרויער:
פרעג ביי גאָט, ביי מענטשן, ביי דער וועלט.

איך גיי ארום אין פעלד אליין

איך גיי ארום אין פעלד אליין.
כ'זע די זון פארגייט, פארגייט,
און איך אליין פארגיי דא אויך,
איך — נאך שענער פון דער זון.
ווייסט דען עמיצער דערפון?
ווייסט דען עמיצער דערפון?

איך גיי ארום אין פעלד אליין.
כ'הער ווי עמיץ וויינט און וויינט.
כאוויינט די טוימע פעלדער דא.
און איך בין טויט, און איך בין טויט —
ווייסט דען עמיצער דערפון?
ווייסט דען עמיצער דערפון?

איך זיץ אין פעלד אליין

איך זיץ אין פעלד ביינאכט אליין,
אט קומט מיין הונט מיט שנעלע טריט,
ער שנאָרכט אַהער, ער שנאָרכט אַהין,
מיין הונט, מיין הונט, דו זעסט מיך ניט?

אט איז דער הונט אויף מייע הענט,
איך קוש אים אן אַ פולן קאפּ,
און צעוויי זיך אַזוי טיף —
רייסט דער הונט פון מיר זיך אַפּ.

און ער הויכט זיך פלוצלונג אויף
און צעבילט זיך אין דער נאכט.
און אן עכא ענטפערט אַפּ
אין דער טרויעריקער נאכט.

וועלט, דו וועלט

וועלט, דו וועלט, דו האַסט מיין האַרץ צעריסן,
און צעבלומיקט מיט דיין הייסער רומ. —
עס וויינט מיין האַרץ און שרייט פון טיפן ווייטיק,
עס וויינט מיין האַרץ און שרייט מ י ט ב ל ו ט.

און גיי איך לאַנג צווי אויף דייע וועגן,
ווערט אויך דיין האַרץ פון בלומ באַפלעקט און רויט.
ביידנס הערצער וואַגלען אום און קלאַנג:
פאַרשפּילט איז שוין דאָס לעבן,
פאַרשפּילט איז אויך דער טויט.

נ א כ ט

נאכט. ס'קריכט די פינצטערניש אין צימער אום.
אט קומט זי צו צו מיר און שפרייט זיך ארום מיר.
איך פיל זיך א געפאנגענער ביי איר.
עס קלאפט מיין הארץ און צימערט אזוי שווער.
און א געשמאלט אין מיטן צימער שוועבט אריין
און פיאנא-קלאנגען, לייכט ווי זי,
הויבן זיך און לאזן זיך אראפ, ווי זי,
און פליען ווייטער אום אהין, אהער.

און אט איז זי א שטילע קעגן מיר
מיט אויסגעשמרעקטע הענט;
לאנגזאם גייט זי אום און הויכט ארויף די הענט
און לאזט זיי לייכט אראפ;
אט פליט זי נאך די קלאנגען נאך,
ווי יאגן וואלט זי זיך נאך זיי.
פליט; און פליענדיק
דרייט זי א ווייסע רויז ארום איר קאפ.
אט שמרעקט זי אויס די האנט צו מיר
און פירט איר האנט אויף מיין געזיכט ארום, און גלעט.
קראנק בין איך און מיר פון מענטשן,
שמאט און שמויב און רויך.
די קלאנגען און די פינגער
גלעטן אזוי צארט מיין הארץ.
און איך טראג זיך
מיט די קלאנגען און די פינגער אין דער הויך.

א הארץ צו א הארץ

עס האט א הארץ צו א הארץ זיך געטוליעט, געווינט,
געפלאטערט, גערוישט אין דער לופט, אין דער הויך,
אט צו די הימלען אזוי ווייט, אזוי ברייט,
און אט צו דער ערד אזוי שטיל, אזוי בלייך —

און אט — מיט אמאל זיך אויף אייביק צעשיידט.
עס יאגט זיך א הארץ פון א הארץ אין דער נאכט
און לאזט זיך אליין אוועק אין דער נאכט
מיט צעבלומיקטע טריט, מיט געוויין אין דער נאכט.

מער שטילקייט, מער נאכט

עס שלאָפן שוין אַלע, און זי שלאָפּט שוין אויך,
נאָר מיך הויבט די ביינקשאפט ארויף אין דער הויך.
איך זיין ביי דעם טיש אַזוי איינזאַם און טראַכט,
איך בעט און איך שעפּטשע: מער שטילקייט, מער נאכט.

אַ גאַפל, אַ מעסער און ברעקלעך פון פיש
ליגן פאַרלאָזן, צעשפּרייט אויפן טיש.
אַ פליג כאַפּט אַ ברעקל און פליט וואו אַוועק,
און פון אַ ווינקל צעשפּרייט זיך דער שרעק.

עס עפנט ווער אויף די טיר

אין חדר איז פינצמער און שוואַרץ,
עס עפנט ווער שנעל אויף די טיר.
עס ציטערט מיט קעלט אויף די לופט,
אַ טראַט — און ער שטייט לעבן מיר.

איך פאַל אויפן בעמל פאַר שרעק,
אַ טויט-שווייס מיין שמערן באדעקט.
מיר דאכט זיך, ער רופט מיך און רופט,
און שלעפט מיר די דעק און ער וועקט:

„דער אַרון ער איז שוין אין וועג,
„און אַט איז דיין שניי-ווייסע קלייד,
„און אויפן בית עולם ווייט, ווייט
„דיין קבר — ער שטייט שוין געגרייט.“

ווען דער אומעט

ווען דער אומעט דריקט און פרעסט מיר,
און איך פיל זיך הילפלעז, קראנק;
ווען מיין נשמה שמארבט און גוססט
און די גסיסה שלעפט זיך לאנג,

בלויב איך איינזאם אין מיין צימער,
אין דעם פינצטערן אליין,
פאר די שווארצע, שטומע שאטנעס
וויין איך אויס מיין הארץ, און וויין.

און מיר וויינט זיך הארציק-ביטער
אויף מיין נעכטן און אויף מיין היינט,
אויף דעם לאנגן בריק פון לעבן
שטיי איך איינזאם, אן א פריינט.

און מיר דאכט זיך, בלויז די שאטנעס,
וואס זיי זיינען דא מיט מיר,
העלפן טראגן מיינע שמערצן,
וועלכע ליגן טיף אין מיר.

ווען וואַלקו נאָך וואַלקו

ווען וואַלקו נאָך וואַלקו באדעקן די הימלען
און ווילדער און שוואַרצער מאַכט זיי די נאַכט,
און ס'קלאַנגן די רענגס אויף וועלדער אויף וויסמע,
און ס'אַמערן ווינטן מיט ווילדקייט און מאַכט, —

דאַן בלייב איך אַליין אין מיין איינזאַמען צימער
און קוק אויף דעם פענצמער פאַר'יתומ'ט און צימער.
עס צאַנקט און עס גוססט דאַס ליכט אויף מיין מישל,
עס צימערן שויבן פון ביזן געווימער.

עס קעמפן די בוימער מיט גרויזאַמע ווינטן,
פאַרחלשט, צונויפגעדרייט פאַלן זיי אום,
און איך האַלט מלחמה מיט שאַטנס מיט שטומע
וואַס שלעפן און בלאַנדזשען אויף ווענט זיך ארום.

אויסגעצויגן ליג איך

אויסגעצויגן ליג איך אויף דער ערד א טויטער,
מיר צעקאָפּנס שטייען ליכט און ברענען,
און אַנטקעגן — מיינע נאָענטע
זיצן אַלע מיט פארוויינטע אויגן.
די שטילקייט שרייט פון יעדן שפּאַלט און ווינקל,
די נאַכט זי שטייט און פאַרבט אין שוואַרץ די פענצטער.
די שרעק איז זוי אַ שלאַנג, זי ציט זיך אויס אַריבער מיר.
און ביי מיין געלעגער אַ געשטאַלט אין ווייסן
מעסט מיר אַן די ווייסע קליידער מיינע,
געבויגן רואיק שטייט זי, שעפטשענדיק אַ תּפּלה.
אַט בוקט זי זיך און קוקט אַזוי פאַרטרויערט
אויסגעשמרעקט די הענט צום הויכן באַלקן,
פון דעם הויכן באַלקן ווייט אַ קאַלטער שווייגן.
אַן איילנדיקער שפרונג — זי שפּרינגט ארויס פון צימער
און קומט צוריק מיט פולע הויפּנס וואַסער,
געמאַסטן לאַנגזאַם גייט זי צו צו מיר און שמייכלט,
און וואַשן נעמט זי מיין געזיכט און שמערן ;
אַט ווישט זי מיט דעם ליילעך יעדן גליד באַזונדער
און אַט — אַ שפרונג ארויס דורך אַלע מירן...
און אַ נאָענטער מיינער לויפט איר נאָך אין דרויסן,
און קומט צוריק מיט אויגן פול מיט טרערן.

ווי אַ בעטלער

ווי אַ בעטלער אין דער פינצטער
שארט זיך צו צו יענעם טיר, —
אזוי שטיי איך פאר יעדנס נשמה
און בעטל ווארימקייט פאר מיר.

נאָר פאר אים די טיר פאריגלט,
און פאר מיר דאָס האַרץ פארמאַכט;
ער אזוי עלנט, איך אזוי איינזאַם
און פון מול אויסגעלאַכט.

מיד האָט נאָך ביז איצט

מיד האָט נאָך ביז איצט קיינער ניט פארשטאַנען,
און קיינער וועט מיד קיינמאל ניט פארשטיין ;
אַזוי וועל איך אַוועק מיט צער פון דאַנען —
אַזוי וועל איך אין צער און פיין פאַרגיין.

און אפשר דאַרט וועל איך רו געפינען,
און אפשר, אױ, אויך דאַרטן ניט ;
װאַנלען װידער מיט אַ קאַפּ אַ מידן —
װאַנלען און פאַרשעלטן מיינע טריט.

ס'האַט די וועלט מיין נשמה צעריסן

ס'האַט די וועלט מיין נשמה צעריסן,
ווי אַ וואַלף אַ שעפּס אין מיטן וואַלד —
עס זיינען נאָך ביינער פאַרבליבן,
ס'וועט אַ צווייטער זיי אויפעסן באלד.

און וואָס פאַר אַ טויט אַזאָ לעבן,
און גרויזאמער איז עס פון טויט.
אַ מול, פאַרצוקט זיין ביים לעבן,
און גאַרנישט ניט ברענגען דעם טויט.

מיט געלייטערטע טריט

ניט איר און ניט זיי
וועלן אויסלייזן אונז און די וועלט,
ניט איר און ניט זיי
וועלן ברענגען די געבענמשמע פרייד אויף דער וועלט.

עס מוזן די אויסלייזער געלייטערטע זיין,
מיט געלייטערטע טריט אויף דער זינדיקער ערד —
נאר איר האט פארבלומיקט אונז און די וועלט,
צי קען מען מיט בלוטיקע הענט בויען אַ וועלט?

מען האָט אונז אָפגענאַרט

איך ווייס — מען האָט אונז אָפגענאַרט,
און די פרייד איז נאָך ניטאָ.
ניט איין זון וועט אויפגיין און פאָרגיין
ביז ס'וועט קומען יענע שעה.

זאָלן מיר דערוויילע וואַרטן,
אַננעמען דאָס שלעכטס פאַר גוט ?
לויבן גאָט און ליידן, ליידן
ווען עס וויינט אין אונז דאָס בלוט ?

אַדער ווי אַ בליץ פארשווינדן,
פאַנאַנדערפאַלן ווי אַ רויך,
די וועלט זאָל זיך פון אונז באַפרייען
און מיר אויף אייביק פון איר אויך ?

אַז וואויל איז דעם

אַז וואויל איז דעם, וואָס איז אַ גלויביקער, און גייט מיט
פרומע טריט צום טויט,
אַז וואויל איז דעם, וואָס גייט אין אייביקייט מיט גומע
שמילע רייד.
האַט צוטרוי צו דער וועלט און צו יענער וועלט נאָך מער —
און קומט אין יענע טויערן אַ ליכטיקער פון פרייד.

אַז וואויל איז דעם, וואָס איז אַ גלויביקער, און גלויבט אַז
אויפגיין וועט ער נאָכן טויט —
און אויפגיין אויך מיט אים וועט יענע גרויסע פרייד,
וואָס וועט האַלטן גלייך פאַר ביידע וועלטן די אַרעמס
— אויסגעשפּרייט —
און זיך צונויפגיין מיט ביידע וועלטן זינגענדיקערהייט.

אַליין אין מיין צימער

האַב איך זיך אַליין פאַרשלאָסן אין מיין צימער,
איז מיין איך געפאַנגען דאָרט אויף אימער.
זאָלן מענטשן ליידן, הונגערן און שטאַרבן,
זאָלן בוימער פוילן, זאָלן וועלדער דאַרבן — —
כ'שאָף מיין וועלט פאַר מיר אַליין ביי מיר אין צימער.

האַב איך זיך אַליין פאַרשלאָסן אין מיין צימער,
איז מיין איך געפאַנגען דאָרט אויף אימער.
זאָלן מענטשן שפּאַטן און מיין רו מיר שטערן,
שפּאַט איך דאָך אַליין פון מיר, פון מיינע טרערן —
כ'שאָף מיין וועלט פאַר מיר אַליין אין צימער.

איך בין א באלידיקטער

איך בין א באלידיקטער.
נאר וואויל איז א באלידיקטער צו זיין:
זיך איינשליסן און שווייגן,
זיך לייטערן אין פיין.

איך בין א באלידיקטער,
און מיר איז גוט:
ס'הייליקט זיך מיין הארץ,
ס'לייטערט זיך מיין בלוט.

א ל י ד

כ'זואלט זיך אזוי שמאָרק צעוויינט,
נאָר שוין לאַנג קיין טרער ניטאָ,
אויסגערוגען לאַנג פון אויג
אין אַ טרויעריקער שעה.

כ'זואלט אַנטלאָפן ערגעץ ווייט —
איינער גייט מיר נאָך און היט,
כ'זואלט אַוועק פון זיך אליין,
איינער שטייט און לאַזט מיך ניט.

איך בין ווייטער פון אייך

(מאני לייב'ן)

איך בין ווייטער פון אייך און געענטער צו זיך,
דערפאר איז טיפער מיין פיין און טיפער מיין פרייד.
איך בין איינזאם און קראנק, דאך טראג איך מיט זיך
מיין ליכט צו דער וועלט, מיין געזאנג צום טויט.

איך בין ווייטער פון אייך און געענטער צו זיך,
דערפאר איז גאנץ מיין טראם און מיין בליק אזוי ריין.
ווען עס פרעסט מיך דער צער, ווי די שאַמנס די נאָכט,
געפין איך מיין טרייסט אין דער שטילקייט אליין.

וויג זיך, האַרץ, און וויג

מיט דעם אַוונטשיין אין דער נאַכט אַרײַן,
מיט דעם מאַרגנשיין פֿון דער נאַכט אַרום,
מיט דעם אַוונטשיין וויג זיך, האַרץ, און וויג,
מיט דעם מאַרגנשיין קלינג דיין פֿרייד אַרום.

מיט דעם אַוונטשיין שלים זיך איין און שווייג,
מיט דעם מאַרגנשיין צעצינד זיך מיט דיין בליק,
מיט דעם אַוונטשיין ווער אַליין דיין טרום,
אין דעם מאַרגנשיין ווער אַליין דיין גליק.

צום אמת פון דער וועלט

און ווען די נידערמערעכטיקייט דערגרייכט די העכסטע
הימלען

זינגט ערגעץ וואו ארויס גערעכטיקייט און פרייד:
און ווען די לופט איז אָנגעזאַפּט מיט נישטיקייט און גאָה,
הערסטו אין דער שטיל אַמאַל די אויסגעוויילטע רייד.

און ווען ס'פאַרמיינט די ערד די שרייענדיקע פאלשקייט
שלאַגט ערגעץ-וואו אַ האַרץ צום אמת פון דער וועלט:
און ווען די חוצפה שרייט פאַרשייט און אויסגעלאַסן,
פּרעסט דאַרט די שטילקייט ווער צום שוועל פון זיין געצעלט.

און מיר איז טרויעריק

און מיר איז טרויעריק. וואָלט כאַטש עמיצער מיין נאַמען
אויסגערופן,
וואָלט כאַטש עמיצער פאַר מיר אַ ליכט געצונדן,
און אַן אַקסל מיר געגעבן זיך אַנצושפּאַרן און אַנטשלאַפּן
ווערן,
און אין שלאַף פאַרוויגן מיינע ליידן, ווי אַ שוועסטער
פאַרכינדן מיינע וואונדן.

און מיר איז טרויעריק, און קיינער קומט מיר ניט אַנטקעגן,
און קיינער וועט מיך ניט — ניט מיט פרייד און ניט מיט
צער באַגלייטן :
ס'וועט שטענדיק איבער מיר אַ שווערער הימל הענגען,
מיט שווערע וואַלקנס אויף מיין קאַפּ זיך שפּרייטן.

שריי אריבער רעם טרויער

שריי אריבער דעם טרויער,
זינג אריבער דעם צער :
זוי א בארוועסער שיכור,
ווער פון לידן דער האר.

זיי שטאלץ מיטן מול
און לויב גאט דערפאר,
וואס דער בארוועסער שיכור
איז דער לידנדער האר.

אין די שוואַרצע נעכט

אין די שוואַרצע נעכט, אין די קאלטע נעכט
גייט מיין טרויער אויף און צעשפרייט זיך אין דער וועלט.
און ער נעמט מיך אָן און פירט מיך אין דער וועלט —
אין די שוואַרצע נעכט וואָגל איך ארום.

אין די שוואַרצע נעכט וואָגל איך ארום —
קראַנק און שטום פאַל איך צו אַ שטיין;
און עס קלאַגט מיין האַרץ און עס קלאַגט דער שטיין —
אין די שוואַרצע נעכט, אין די קאלטע נעכט.

אין די שוואַרצע נעכט וויין איך מיט'ן הערבסם,
שריי איך מיטן ווינט, קלאַג איך מיט דער וועלט,
און איך הער אַ שמים רופט מיך ערגעץ ווייט —
פון די שוואַרצע נעכט, פון די קאלטע נעכט.

מיט מיין קדיש הייליק איך דיין נאָמען

מיט מיין קדיש הייליק איך דיין נאָמען,
און דו שיינסט אין מיין זכרון.
ס'האט דער מוים דיך אויך געהייליקט,
ווי דאָס שווערע לעבן — דינע יארן.

א באפרייטער וועסטו אין יענע וועלטן שיינען,
אין רו, אין זעליקייט און פרידן
צוזאמען מיט די זיידעס, עלטער זיידעס,
מיט אלע גוטע, גרויסע אידן.

א ח ל ו ם

כ'האב אין חלום היינט געזען מין טאטן,
ער איז געשטאנען איבער מיר געבויגן,
א שמומער צער אויף זיין אלטן פנים —
און לעבעדיקע טרערן אין די טויטע אויגן.

געשטאנען נעבן מיר און מיר געגלעט דעם שמערן,
און אזוי געשוועכט צו מיינע איבעריקע ברידער,
און פון די ברידער — א פארביינקטער צו די שוועסטער,
געמורמלט זיינע רייד פאר זיי, א שטילער און א מידער.

און אט שטייט ער אין א ווינקל, פאריתומט און פארלאזן,
מיט יענער וועלט ניט נאָענט און פון דער וועלט
דערווייטערט.

דאך גייט א ליכטיקייט אויף אלע זיינע וועגן —
ער האט זיך מיטן טויט געהייליקט און געלייטערט.

מ י י ן ל י ד

ווי ס'רייסט זיך אַ פּלאַנץ צו רייפּקייט און גלאַנץ,
רייסט זיך מיין ליד צו גאַנצקייט און רו,
ווער עס טראַגט מיט אויפן וועג דעם דופּט פון דער קווייט,
טראַגט אויך מיט דעם קלאַנג פון מיין ליד ערגעץ וואו.

און אַז ס'בלייבט שוין די קווייט, ווי שטאַלץ איז די קווייט,
בלייבט דאָך מיין ליד מיט מיין פּרייד, מיט מיין צער,
און אַז די זון וועקט זי אויף, און די נאַכט וויגט זי איין
גייט אויף אין מיר מיין ליכט — ווייל איך בין איר האַר.

וואַלד און פעלד

בלאָנדזשעסט ארום אין די וועלדער אליין,
וואַלד און פעלד הינטער דיר און פאַראוים.
עס שיינט אויף אַ מייד, מיט אַ פישער ביים מייד,
פון אַ הויז נעבן מייד אַ געזיכט קוקט ארויס.

און אַט דרייסט זיך אריין פון אַ וואַלד אין אַ פעלד,
די זון ברענט דיין לייב, דייע הענט, דיין געזיכט.
דאָך קילט דיך דער וואַלד, ווען ער געמט דיך אריין,
נאָר באַלד אין אַ פעלד בלענדט די זון מיט איר ליכט.

בלאנדזשעסט ארום אין די וועלדער אליין,
די שמילקייט זי שווינגט, געפרעסט איז איר מויל.
די וועווערקע שפרינגט פון א בוים צו א בוים,
די בויער זיי שמייען אזוי שווער און פויל.

בלאנדזשעסט ארום אין די פעלדער אליין,
דער קריי פון א האץ דערפרייט דיין געמיט,
ווי א שיינ אין דער נאכט, ווי א מריסט פון א פריינט,
דו נייסט אויף דיין וועג, און דו זינגסט מיט די מריט.

ס'פאלט צו די נאכט און דו בלאנדזשעסט אין וואלד,
נאך דיר גייען שמערן, שמערן אן צאל.
מיט פרייד פאלסטו צו צו א בוים, צו א שמיינ,
און צעזינגסט זיך אליין הויך אויפ'ן קול.

ווער אַ קינד צו דער וועלט

ווער אַ קינד צו דער וועלט און צו גאָט,
מראַג דעם יאָך פון זיי ביידן מיט פרייד.
דערפיר מיט דיין אייגענעם מראַג,
דערפריי און דערהויב דייע רייד.

איבער אלעמענס קעפּ הויב זיך אויף,
די שלעכמע פארלאַך און פארזאָג.
זיי שמאַלץ — ווייל מיט פרייד גייסטו אויף,
מיט דער פרייד פון העלן פארטאָג.

רעגן, רעגן

רעגן, רעגן, שמארקער גים,
שווענק אראפ פון דר'ערד דעם שמויב,
עם קלאגט די וועלט, עם וועלקט די וועלט,
אין רעגנגום באווייז זיך, זון!

און בליץ, דו בליץ, שנייד דורך אין פלאם
און צינד אן די וועלט אין פלאם;
עם קלאגט די וועלט, עם וועלקט די וועלט,
און נאכ'ן בליץ צעשמראל זיך, זון!

און מענטש, דו מענטש, שטיי אויף און זינג,
בליץ אויף מיט פרייד, גיי אויף מיט זון;
עם קלאגט די וועלט, עם וועלקט די וועלט,
בליץ אויף מיט פרייד, גיי אויף מיט זון!

ס'האט די צייט פארשאַלטן דעם מענטשן

ס'האט די צייט פארשאַלטן דעם מענטשן,
ס'האט דער מענטש פארשאַלטן די צייט;
וואַגלט די צייט און וויינט אויף די וועגן,
וואַגלט דער מענטש און קלאַגט אין דער ווייט.

„ווער וועט שטילן מיך און מיין טרויער?“
די צייט גייט אים נאָך, טרייבט אים מיט שרעק.
„דו האַסט מיט שנאה פארפלאַנצט דיינע וועלטן“,
צאָרנט זי אויף און וואַגלט אַוועק.

זיי וואַגלען ביידע מיט פלוך אויף די ליפן,
פאַרשטויסן, פאַריאַגט — פון זיך, פון דער וועלט.
זיי האַבן צום שלום די זון שוין פאַרבעטן,
נאָר גאַט האַט די זון מיט וואַלקנס פאַרשטעלט.

מיר ווערן עלטער

מיר ווערן עלטער, דער טויט טרעט שוין צו,
וויגט איין אונזער לעבן, פארטראַגט ערגעץ וואו.

איך הער שוין אַ ביטער געוויין אין דער לופט,
דער טויט פירט אַ טויטן און שמייכלט און רופט.

באלד וועלן מיר אלע שוין ציען צום טויט,
פארוואַרפן די רידלען, די קברים שוין גרייט.

וועט קלאַנג די וועלט און זיך פרייען צוגלייך —
נאָך אונז גייט אַ יוגנט ווי אַ רוישיקער טיך.

איך ווייס

איך ווייס — דו קענסט מיר גאר ניט געבן,
פון מיר אליין גייט אויף מיין ליכט.
מינע מעשים ווערן שענער,
גאר טרויעריקער — מיין געזיכט.

שניי און רעגן

דער שניי ער שנייט אין רעגן,
פאררעגנט ווערט דער שניי ;
און איך אויף אלע וועגן
אין שנייאיקן געדריי.

און איך אויף אלע וועגן,
מיט א שווער געמיט,
מראג דעם צער פון רעגן
און ווייז מיט מיינע מרים.

דער דיכטער

מעג דער דיכטער ווי א ווינט פון זיך אליין זיך וויגן,
און ווי די זון זיך צינדן אין אלע עקן וועלט ;
און אויפגיין מיט זיין שיינ וועלן הערצער העל ווי שמערן,
צוגלייך מיט גראז און בוים, אין וואלד, אין פעלד.

טייל וועלן אים פארלאכן, טייל וועלן אים פארשווייגן,
נאר זיין ליד בארואיקט, נאר זיין ליד באפרייט —
ער איז דער האר פון נעכטן, ער איז דער האר פון מארגן
און דער גרויסער סוד פון דער וועלט און צייט.

האָב מיטלייד און שוויג

(ל. שאפירצ'ו)

זיי קלוג, גרויסמוטיק, האָב מיטלייד און שוויג,
פאַרקוק, פאַרגיב און מייד אויס.
ווער נאַענט צו דער וועלט, באהעפט זיך מיט איר,
און פאַל אויף איר האַרץ, און לאַך אויף איר שוים.

קליין איז דער מענטש און נישטיק די וועלט,
גרויס איז דער מענטש, נאָר גרעסער די וועלט;
עס נעמט אָן אַזאָ צער, עס נעמט אָן אַזאָ פרייד —
ניט בענטש זי, די וועלט, און ניט שילט.

דער אַדלער פליט אַליין

אין מחנות פליען פייגל,
דער אַדלער פליט אַליין —
מיט ברייט צעשפרייטע פליגל,
דער שנאָבל — ברוינער ביין.

און לאַזט ער זיך אַרונטער
און בלייבט ער ערגעץ שטיין —
ווערט ער אין דער ווייסקייט
די ווייסקייט אַליין.

*
* *

דאַרן, שמעך בין ביין,
זון — פארבלענד מיט שיין.
גאנץ זאל זיין מיין פרייד —
גאנצער נאך מיין פיין.

דער הערבסט — אַ בעטלער אויף די וועגן

דער הערבסט — אַ בעטלער אויף די וועגן,
וויינט מיט אַלע ווינטן, וואַגלט מיטן רעגן.
טראַגט אויף זיך דעם טרויער, ווי אַ האַרב אַ שווערן,
שרייט פון אים דער טרויער — הערן אַלע שטערן.

און מיר ווערן טיפער — ס'בליט דער צער אין האַרצן,
דער הערבסט אויף אַלע וועגן מיט זיין מזל מיט זיין
שוואַרצן,
און לאַזט ער וואו אַ צייכן, ווערט נאָך פינסטערער און
שווערער —
און דער צער ווערט גרעסער און דער צער ווערט מערער.

אונזער וואָרט איז נאָך ניט טויט

אונזער וואָרט איז נאָך ניט טויט,
כאַטש דער הימל איז שוין רויט,
און די זון פאַרגייט, פאַרגייט —
אונזער וואָרט איז נאָך ניט טויט.

גייט עס אונטער דאָ און דאָרט,
כליען וועט נאָך אונזער וואָרט,
אויפגיין אין אַן אַנדער אָרט —
כליען וועט נאָך אונזער וואָרט.

און דערווייל פאַריאָג די שרעק
און דעם שוואַרצן שד פון וועג,
וואָס לויפערט שוין אויף אונזער ברעג
מיט שווערער פינצטערניש און שרעק.

אונזער וואָרט איז נאָך ניט טויט,
וויינט און זינגט אין אונזער נויט,
וויינט און זינגט אין אונזער ברויט —
אונזער וואָרט איז נאָך ניט טויט.

שווייגן

שווייגן איז וואויל, און שווייגן איז גוט,
ווען עס קלאגט דיין הארץ און עס וויינט דיין בלומ.
שווייגן איז גוט און שווייגן איז שווער,
ווען עס קלאגט דיין הארץ און עס קוועלט דיין טרער.

א ל י ד

האַסמ אַן אויג — זע,
האַסמ אַן אויער — הער ;
האַסמ אַ האַרץ — דערפיל
ווי שווער איז מיר און שווער.

שאַרף די חושים, שאַרף
און צעשמראַל זיך העל ;
שמראַל פון פולן שיין —
צעלויכט זיך אויף מיין שוועל.

ט ו י ט

מיין לעבן וויל מיך שוין פארלירן,
און איבערגעבן מיך צום טויט.
א, וואו זיינען מיינע שמערן
ווען מיין זון, מיין זון פארגייט?

עס קומט דער טויט און וועט מיך נעמען,
און איך וועל גיין דארט וואו ער גייט,
איך בין דעם לעבן נאכגעגאנגען —
וועל איך זיך שמעלן קעגן טויט?

מיין לעבן וויל מיך שוין פארלירן,
און איבערגעבן מיך צום טויט.
איך בין אין טויט, איך בין אין לעבן
ווי א רונדער רינג אין קייט.

א ל י ד

וויג דיין שכורן קאָפּ,
אין שכרות לייכט אויף און פארניי,
צינד דיינע שעה'ן און מעג —
און לעש זיך אינאיינעם מיט זיי.

צייט און טרויער פארהיילט,
זון גייט אויף און באפרייט.
און דו, מיט ליכטיקער פרייד —
באפריי די וועלט און די צייט.

אין שווערן יאָך פון לעבן

די וואָס גייען אין שווערן יאָך פון לעבן
שטיל און מומיק, טראַט נאָך טראַט, —
גייען אויף ווי שמערן אויף די וועגן,
מיט געזאָנג צום הימל און צו גאָט.

גייען אויף, צינדן זיך און לויכטן,
און ליכטיק ווערט אויף אונזער ערד.
זיי גייען שטיל מיט זייער ליידן,
זויל ליידן שטיל איז זיי באשערט.

אונזער ליד איז ניט פאר היינט

אונזער ליד איז ניט פאר היינט —
פאר די שפעטערדיקע יארן.
מיר איז טרויעריק, מיין פריינט,
כאָטש פארשטום און ווער פארלאָרן.

דעם נעכטן האָבן זיי געשענדט,
אזוי נישטער און מיט צאָרן;
עס וויינען מיינע מידע הענט —
כאָטש פארשטום און ווער פארלאָרן.

און וואו פירן זיי דעם היינט,
וואס האט ער אונז געגעבן?
מיין טייערער, מיין נאָענטער פריינט,
צי קען מען זיי פאָרגעבן?

צעריסן האָבן זיי די צייט
און דעם שנור פון לעבן,
מיין טייערער, מיין נאָענטער פריינט,
ווי קען מען זיי פאָרגעבן?

אונזער ליד איז ניט פאר היינט —
פאר די שפעטערדיקע יאָרן.
מיר איז טרויעריק, מיין פריינט,
כאָטש פארשמום און ווער פארלאָרן!

אויפ'ן טויט פון ראובן לודוויג

ביזמ געווען ביי אונז די צימערדיקע פליימ,
דער זינגנדיקער צער פון וויינענדיקע צווייגן;
דער טרייסטנדיקער קלאנג פון יאָמערלעכן שווייגן,
דער פאַרבן-שפּיל פון הערבסט, דער קוש פון טויט.

געקומען ווי אַ שיין אין טונקל גרויע מעג,
אין שיינענדיקער פרייד פאַר אונז דיין האַרץ פאַרטרױט.
איצט ביזמו שוין געהילט אין שאַטנעס פון דעם טויט,
מיר שטומען מיט דעם צער, מיר גרוילן מיט דעם שרעק.

... 13

איך באדויער און שווייג און דערהויב זיך צו גאט,
מיט מיין דערהויבענער קלוגשאפט לאך איך אריבער
דיין שפאט.
זע, די שטיינער זיי פאלן צוריק און הילכן אפילו ניט אָפּ —
דאך קראַנק איז מיין האַרץ פון פאַרדראָס, פון פיינלאכן
שאַנד — מיין קאַפּ.

און דאך וועט ניט שטרעפן דיך גאט, און מוחל זיין וועט
ער ניט אויך.
שטרעפט דען אַ ווערעמל גאט, אַ קויטיקן, קריכנדן רויך?
האַט דען ביי גאט אַ ווערט דעם ווערימל'ס צער און זיין
פרייד —
בלויז אַ שמייכל, אַ קרים מיט דער ליפּ — אויף אים,
אויף זיין לייד.

צ ו . . .

דו ווילסט אויף אונז מיט גוואלד ארויפצווינגען דיין ליד,
כאטש פלאך איז זי, און נישטיק דיין געמיט.
און מיר האָבן ליב די זון און מיר האָבן ליב איר ליכט —
און אפילו בלינדע וועלן ניט נאָכגיין דייע טריט.

דו האָסט אלע פאַרמען אויסגעבאַרגט און אלע שולן,
נאָכגעגאַנגען,
און אַנטפלעקסט זיך ניט — ניט פאַר אונז און ניט אין זיי;
און מיר שמייכלען — ווייל דיין ליד איז אויסגעטראַכט
און קאלט

מיט פוסטע רייד, מיט פאלשן וויי.

און דו ביזט ביז, וואָס מיר האָבן דיך פאַרטריבן —
אָן בייטש, אָן וואָרט פון אונזער ריי.
יא, מיר ווייסן ווי וואונדערלעך די בלומען דופטן,
נאָר שטרוי איז שטרוי, אין אלע צייטן שטרוי...

צו מאַני לייב

איך האָב דיך אין טאָג פֿון דיין יום טוב געהיט,
געגאַנגען מיט דיר און געציילט דייע טריט.

יעדן פֿלעק, יעדן שטויב פֿון דיין אַקסל פֿאַרשאַרט,
און מיט פֿרייד אויף דער פֿרייד פֿון דיין יום טוב געוואַרט.

און ווען דו האַסט געוויינט, ווייל דיין יאָך איז דיר שווער,
האַט אויך פֿון מיין אויג זיך געריסן אַ טרער.

כ'האַב אַן ווערטער גערעדט און געפֿלאַמערט ווי דו,
ווייל איינזאַם בין איך און איינזאַם ביזטו.

אויפן טויט פון מ. ל. האלפערן

דו האסט זיך אפגעריסן — און אוועק.
נאך דיר דער טרויער אויף דיין וועג —
נאך דיר דיין ווייב, דיין ליד, דיין קינד
און דער וויינענדיקער ווינט.

זיי וויינען אלע אין דער וועלט,
ווי דער הערבסט אין וואלד, אין פעלד;
און איך אין ווייטער וועלט אליין
רייס זיך אויך מיט מיין געוויין.

צ 1 . . .

דו האַסט זיך נישט אַנטפלעקט אין טרויער,
דו האַסט זיך נישט אַנטפלעקט אין פּרייד.
דו ביזט גאַליק, פול מיט שנאה,
און מיט קנאה, דינע רייד.

עס רייצט די זון אין דיר דין צאַרן,
ווייל דו פאַרגינסט איר נישט איר שיין
און די אַלע העלע שטערן,
וואָס וויגן וועלט און מענטשן איין.

דו ביזט קליין און נישט דערוואַקסן
צו אַלץ וואָס שיינט אַריבער דיר ;
דיין אייגן גאַל וועט דיך דערווערנן —
צו וואָס דער קאַמף, דער קריג מיט דיר ?

... 13

דו האַסט מיך קיינמאַל נישט געטראַפֿן,
נישט מיט רייך און נישט מיט סטראַפֿן.
איך וואַלט באַדויערט און געשוויגן
ווען איך קען דיר נישט באַזיגן.
איך וואַלט געזאָגט — עס איז פאַרפאַלן,
עס פאַלן די וואַס מוזן פאַלן!
נאָר דו ביזט קליינלעך און פאַרביסן,
דו האַסט אַליין דיין האַרץ צעריסן!
לאַז אָפּ דעם קאַמף און ווער אַנטשוויגן —
איך וועל נישט אַיינמאַל דיר באַזיגן!

ס א נ ע ט ן

I

טרויעריק איז יעדן איינעם אויף דער ערד,
אפילו פלאנצן וויינען, אפילו שטויב.
שווער און איינזאם איז דעם וואַלף ווי אויך דער טויב —
און קיין אויסגאנג איז ניטאָ, דער צער פאַרצערט.

און אזוי איז שוין פאַרזיגלט און באשערט:
דער עלנט זאָל זיך שפּיגלען אין דיין שויב,
דער צער זאָל רייפן ווי אין הערבסט די טרויב
און ווערן זאָלסטו אין דעם צער צעשטערט.

נאָר דו ווערסט ניט פאַרלענדט — ווייל דו ביזט ווי גאַט
איבער אַלע ליידן, איבער גויט און שפּאַט
אויב דער צער גייט נאָך — גייט דיין פרייד פאַראויס.

פאַרהיל, פאַרוויג דעם צער, נעם אויף דיין גליק,
אין דעם ווייטן וועג רוען זאָל דיין בליק —
ערנעץ אויף אַ פעלד צעבליט זיך שוין דיין רויז.

II

ערגעץ אויף א פעלד צעבליט זיך שוין דיין רויו.
וואָס רוישט אזוי אין ווינט דאָס גראָז, דער בוים ?
און ווען דער פויגל פליט, וואָס רוישט דער רוים ?
אַלץ וואָס איז אין קלעם מאַנט און שרייט ארויס.

די נאַכט פאַלט צו און נעמט ארום דיין הויז,
פאַרפירט דיך ווי אַ פרוי, בלענדט דיך ווי אַ טרוים,
דו רייסט זיך צו דער ווייט, נאָר דו ביזט אין צוים,
וויילסט צאַנקען מיט דער נאַכט, וואָס לעשט זיך אויס.

נאָר דו ווייסט קיינמאַל ווען דו וועסט אַוועק,
צי פירן וועסטו דייע שווערע טעג
אַדער גאָר זיי לאָזן הפקר און אַליין.

דער שויט וועט קומען אומגעריכטערהייט,
כאַטש ער האָט דיר דעם קבר לאַנג געגרייט,
דער מאַג וועט זיך צעטראָגן מיט דיין געוויין.

III

דער טאָג וועט זיך צעמראַנגן מיט דיין געוויין,
און זיך פאַרשליסן פינצטער, פוסט און קאַלמ,
דעקן זיך מיט אַוונט ווי מיט נאַכט דער וואַלד
און אין בענקשאַפט אויסגיין ערגעץ אויף אַ שטיין.

און אין דיר וועט שרייען, מאַנען דיין געביין,
דיין זון גייט אונטער און דער טאָג צעפאַלמ,
דער טאָג איז שוין מיליאָנען יאָרן אַלמ —
מיליאָנען יאָרן וויין איך שוין און וויין.

איך בינד זיך מיט די דורות און מיט מיין דור,
ווי ס'בינדט זיך יעדער חלום מיט זיין וואַר,
און באַוואַנדער — אַ, ווי הערלעך און ווי שיין.

די וועלט איז פול מיט וואַנדער ווי מיט שרעק,
דער צער צעאַקערן וועט יעדן וועג,
ווען די זון וועט שוין אויף אַלע מאַל פאַרגיין.

IV

ווען די זון וועט שוין אויף אלע מאל פארגיין
וועט ברענגען איר דער טויט צו זיך אין שלאם,
א שווארצע הייל, אן פענצמער און אן גלאז —
ווער עס קומט דארט אום, צעפאלט ווי קרוכלשטיין.

און דו וועסט מורמלען אין דער נאכט און גיין,
דער ווינט וועט וואיען, וויינען וועט דאס גראז
מיט אזויפיל מורא, בענקשאפט און פארדראם —
וועסט פלוצלונג ווי פארלארן בלייבן שטיין.

דער גרויל וועט זיך צעשפילן אויף דיין שוועל,
און ברומען וועט דיין הארץ ווי א וויאלינטשעל,
און זוכן וועסטו רו אין א נאענטער שוים.

דער טייך וועט רוישן מיט אזויפיל וויי,
ווי עס רוישט דער ווינטער אין פראסט און שניי —
און קלאגן וועט די ערד, ווייל דער צער איז גרויס.

V

און קלאַנגן וועט די ערד ווייל דער צער איז גרויס
ווייל אויף אלע יארן וועט די זון אַוועק,
וואו וועלן זיך אַהינטאַן אַזויפיל מעג —
וועלכע מאַכט וועט זיי פאַרניכטן, וועלכער שמוּים?

און דו וועסט זיך פילן דערשלאַנגן און ביזן,
און זיך פאַרלירן אַליין אויפ'ן וועג,
הינטער דיר און פאַראוים דער טויט און דער שרעק
מיליאָנען יארן שפיר איך און איך וויים.

און אַזוי וועט פאַרגיין אַ וועלט נאָך אַ וועלט,
דער בוים וועט פאַרדאַרן אין וואַלד און אין פעלד
און דער שמיין וועט שרייען: צעשפאַלט מיך, צעשמוּים!

דער הימל וועט קוקן אַזוי שווער און שמוּם,
אויף אַלץ וואָס צעקריכט, צעפאַלט און קומט אום
און דיין טרער וועט דיך שטיקן פייערדיק היים.

VI

און דיין טרער וועט דיך שטיקן, פייערדיק, היים,
ווייל אויך דו אליין וועסט ווערן פארלענדט ;
די נאכט וועט שרייען און ברעכן די הענט —
ווייל אליין וועט זיך רייסן און מאַנען : — פאַרשמויס !

און דיך וועט באשלאַגן אַ קאַלמער שוויים,
דער עלנט וועט גרוילן אויף דיר, אויף די ווענט ;
דו האָסט שוין דיין אייגענע וועלט ניט דערקענט,
פאַרפלייצט איז דאָס דאַרף און טויט איז דער שטרוים.

און דו וועסט אַוועק צוגלייך מיט דער צייט,
די צייט וועט צעקריכן ווי רויך אין דער ווייט,
דער טויט וועט שמייכלען אַזוי נישטיק און קליין.

דער טויט וועט אליין פאַרשווינדן אויף לאַנג
און וועט שוין ניט הערן זיין אייגענעם קלאַנג —
די שטילקייט וועט שווינגן און שמשירען די ציין.

VII

די שמליקייט וועט שווייגן און שמשירען די ציין,
די פוסמקייט וועט ליגן קאלט, אן באגער,
דער רוים וועט הענגען פארגליווערט און שווער,
דער הימל וועט פאלן, די לופט וועט צעגייין.

און ווער וועט דאס וויסן, און ווער וועט פארשטיין,
אז אלץ איז פארוויסט און איז ווילד און איז לער,
אפשר וועט די פינצטערניש נאכשפירן ווער —
און ווייזן וועט ער ווי די וועלט וועט אנטשטיין.

א קינד וועט רופן די זון אינ'ם טאָל,
און די זון וועט נאָכגיין נאָכ'ן קלאַנג פון קול
און וועט זיך צעלויכטן אזוי העל, אזוי ריין.

און דאָך וועט ווער וויינען פאַרביסן און שטיל,
שניידן און זעגן העם רוים ווי א גריל —
ס'וועט שרייען די ערד דורך פלייש און דורך ביין.

VIII

ס'וועט שרייען די וועלט דורך פלייש און דורך בייז, דאך וועט זינגען דער טאג, ס'וועט שפילן דער ווינט אויף בוימער, אויף פלאנצן, אויף גרעזל, וואס גרינט, אויף ריזיקע דעמבעס, אויף גראז וואס איז קליין.

ווי וועט זיך די צייט אן דעם מענטשן באגיין?
די צייט וועט זיין שמוס, פארשלאסן און בלינד,
וועט ער זיך אנטפלעקן, ריין ווי א קינד,
און פלוצלינג פון ערגעץ קומען צו גיין?

ער גייט און וועט קומען אפן און פריי,
וועט זיך צעבליען ווי פריילינג אין מאי,
דער ווינט וועט קילן זיין קלעפיקן שווייס,

דער פויגל וועט רופן אין דער ווינט אריין
צום טאגיקן ליכט, צום העל-קלארן שוין,
מיליאנען יארן שפיר איך און איך ווייס.

IX

מיליאנען יארן שפיר איך און איך ווייס —
אלץ וועט זיך וואַרצלען, ווייל אלץ האָט אַ זין,
דער בוים און די בלום, דער מענטש און די בין,
דאָס ערדישע וואונדער גליט און איז היים.

דו טראַגסט זיך מיט אים וועלט-אייך און וועלט-אויס,
קומסט אויף אין פּרילינג, צעבליסט זיך אין גרין,
דו וועסט מיט אַ שפיי פאַריאַגן די שפּין —
דו ביסט דאָס לעבן, מיט פרייד זינגסטו ארויס.

הימלען און היגלען, וואַסערן פון טייך
זינגען פון אויפקום און אומקום צוגלייך
און אין דיר פּלאַטערט דיין ליכטיק געמיט.

די נאַכט וועט קומען אין שוואַרץ און אין בלוי
און וועט דיך פאַרשפּילן שמיל ווי אַ פּרוי
און דו וועסט אויפגיין אין געזאַנג פון דיין ליד.

X

און דו וועסט אויפגיין אין געזאנג פון דיין ליד,
ווייל אין דיר זינגט דער מאַג, און אין דיר זינגט די נאַכט;
דו ביזט דער קעניג, דיין ליד איז דיין מאַכט —
פאַרוואָס איז דער קעניג אזוי קראַנק און מיד?

און עס גייט אויף דיין וואָרט, צעברענט זיך און גליט;
כאַטש די וועלט האַלט אירע אויגן פאַרמאַכט,
און דו גייסט און וואַגלסט, פון לעבן פאַרלאַכט,
און ס'האַלט דיך דער טרויער אין אייזנס געשמידט.

נאָר דו ביזט דער האַר פון צער און פון פרייד,
וועסט זיך פאַרווינגן, פאַרנאַרן מיט רייד,
ווייל טיף איז דער ריס און שאַרק איז דער שניט.

דו גייסט דורך דעם לעבן בלוטיק און רויט,
דו האַסט זיך געלייטערט, געהייליקט אין טויט,
דו האַסט זיך דורך אַלע גלגולים צעכליט.

XI

דו האַסמ זיך דורך אַלע גלגולים צעבליט,
כאַטש זיי האַבן געוויינט, געקלאַגט אין דיין בלוט,
דו האַסמ זיי באַצוואַנגען, ווייל גרויס איז דיין מומ
און ס'גייט אויף דער טאַג מיט זון און מיט צווייט.

און דאָך גייט ווער אום, לויערט און היט,
עס לויערט דער שאַטן, אויפ'ן שוועל דיינעם רומ,
נאָר דו ביסט געהאַרכזאַם, געדולדיק און גוט,
גייסט אום אַ פאַרביינקטער און זינגסט מיט די טריט.

ביזט שפּיל און געזאַנג און הערלאַכער שייַן,
פון אייביק ביז אייביק אַזוי וועסטו זיין,
מיט פרייד וועסטו אויפגיין אין לויטערן ליכט.

דו וועסט זיך צעצינדן, זיך רייסן אין פּלאַם,
ווי ס'רייסט זיך אין שמוּרם מיט אימפעט דער ים,
נאָר ס'זועט דיך באַפּאַלן דער שרעק אומגעריכט.

XII

און ס'וועט דיך באפאלן דער שרעק אומגעריכט,
דו ביזט אזוי איינזאם און וויינסט שמוערהייט,
א וועלט פון א וועלט צערייסט זיך, צעשיידט
און עס שרייט נאך דיר ווער — צעשטער און פארניכט!

דאך ווערסטו געליימערט און ס'לויכט דיין געזיכט,
ווייל אין דיר זינגט די ווייט און רופט ווי א פלייט.
נאך דו וועסט ניט וויסן, ווי ווייט זי פארגייט,
און אלץ אין דער ווייט פארשווינדט און צעקריכט.

דאך האסטו באהערשט אי די ווייט אי די טיף,
ווי א שיפס-קאפיטאן זיין שמאלענע שיף,
און וואלקנס שווימען אריבער דיין קאפ.

האסט דערפער געברענט און טורעמס געבויט,
אליין מיט דער קאלטער וועלט זיך געגרויט,
און ס'קלינגט דיין געווייזן אין דער ווילדערניש אפ.

פאַרוואָס?

פאַרוואָס האָבן מיר אַלע אַזוי ליב דאָס לעבן,
פרעגט מיך מיין האַרץ אויף יעדן טראַג,
און פאַר אַלץ, וואָס איז ווייט און דאַנעבן,
זינג איך אַרויס אַ לויב צו גאָט?

מיך כּישופּן די ווייטסטע שטערן,
כאַטש איך בין געבוירן צו דער ערד,
די ערד איז פול מיט אומגליקן און טרערן,
ניט איינמאַל האָט זי זיך אַליין צעשמערט.

נאָר עס ווייט אַזוי פיל פרייד פון יעדן פּלאַנץ און בלימל,
און פון יעדן ווערימל, וואָס אַמעמט קוים,
עס איז ברייט די ערד, אומענדלאַך איז דער הימל,
נאָר איך בין נאָך אומענדלאַכער מיט מיין וואונדער,
מיט מיין טרוים!

זיי מיין טרייסט

טו זיך אן, פון זיך אויס אין דיין שניי-וויסע קלייד
און מיט לאנגזאמע טריט קום צו נאָענט צו מיין בעט.
דו מיין ליכטיקע פרייד, מיין טייערער גליק,
פאל צו צו מיין האַרץ און פאַרוויג מיין געבעט.
איך בין מיד, אַזוי מיד; איך בין קראַנק, אַזוי קראַנק.
דער צער, אוי, דער צער, ער ברענט און ער גליט
און מאַטערט מיין האַרץ און פייניקט מיין זעל.
מיט קלאַג און מיט אַנגסט איז פול מיין געבעט.
קום צו צו מיר נאָענט, בויג דיין קאַפּ צו מיין קאַפּ
און צעלאָז דינע האַר און פאַרדעק מיין געזיכט.
אין מיין לעבן פון צער און פון פייז זיי מיין טרייסט,
אין מיין לעבן פון שרעק זיי מיין שוין, זיי מיין ליכט.

ארויסגעריסן ווי אַ ווילדע פּלאַנץ

ווי מען רייסט ארויס אַ ווילדע פּלאַנץ
האַב איך דיך פון מיין האַרץ ארויסגעריסן,
געבענמשט זאָל זיין די שעה אויף אַלע מאָל,
וואָס האָט אויף אייביק מיין בונד מיט דיר צעריסן.

איצט גיי איך אויף, ווי פייער אין אַ ווינט —
אַ באַניימער צו מיין פּרילינג, צו מיין גליק,
עס ווינקט צו מיר די פּרייד און שמייכלט אין דער ווינט,
כּוועל זיך שוין צום הערכסט ניט אומקערן צוריק.

ווי וואונדערבאַר עס בליט מיין טרוים

ווי וואונדערבאַר עס בליט מיין טרוים
איז האַרץ ביי מיר פאַר דיר,
און זינגענדיק דערנענטערט זיך
אַלץ נעענטער צו דיין מיר.

ווי וואונדערבאַר איז יענע פרייד
און יענער גליק פאַר מיר,
ווען דו וועסט פּלוצלונג, שיינענדיק,
אַן עפן מאַן דיין מיר.

מיין שווארצער, שווארצער טרויער

כ'האב ליב אזוי צו קוקן אין דיינע גרויסע אויגן,
אין דיין ווינגדיק הארץ, וואס האלט זיך אין איין וויגן,
צי פון פרייד און צער, צי פון גליק און טרויער —
כ'האב ליב א הארץ, וואס האלט זיך אין איין וויגן.

כ'האב ליב אזוי צו גלעטן דיינע לאנגע פינגער,
און דיינע שווארצע האר דערמאנען מיר מיין טרויער;
זיי רייצן זיך מיט מיר און שפילן מיט מיין מזל,
דיינע שווארצע האר, מיין שווארצער, שווארצער טרויער!

פערלדיקע מיינע דו

פערלדיקע מיינע, דו!
עס ביינקט מיין הארץ אזוי נאך דו.
רויטער, הייסער פליסט מיין בלוט —
ליכטיק קינד מיינס, וואו ביסטו?

פייניקסט מיך — טאָ שטיל מיך איין,
עס ווערט מיין הארץ פארצערט פון פיין,
רייצט מיט גליק — טאָ לייז מיך אויס,
שיק אויף מיר דיין שמילן שיין!

פראַל אויף דיין הארץ פאר מיר מיט פרייד
און פארוויג מיט גומע רייד;
ערגעץ רייס איך זיך און וויין,
לייז מיך אויס פון זיך אליין.

כיגיי ארום ארום איר הויז

כיגיי ארום ארום איר הויז
שעה'ן לאנג ;
זי איז ניטאָ, זי איז ניטאָ,
מיר טוט עם באַנג.

כ'קום צום פענצמער, צו דער מיר,
כ'ווער דערפרייט ;
כ'זע זי פון איר מיר ארום —
זי גייט, זי גייט.

וואָס רייצסטו מיך?

וואָס רייצסטו זיך מיט מיר?
פייניגסט אזוי שווער;
כ'גיי אַוועק פון דיר,
כ'זעל נישט קומען מער.

כ'זעל נישט קומען מער.
זיין אליין מיט מיר —
זוי שווער דאָס איז, זוי שווער
זיין אליין אָן דיר...

אײך קום צו אײך

כ'קום צו אײך גאָר זעלמן,
ווען ס'בענקט זײך נאָך געזאָנג ;
זי גלעט מיך מיט ווערמער,
זי וויגט מיך מיט אײך קלאַנג ;
כ'קום צו אײך גאָר זעלמן,
ווען ס'בענקט זײך נאָך געזאָנג.

ווי אפענע פעלדער.

ווי אפענע פעלדער — דיינע אויגן
מיט פרייד אין דער ווייטקייט אריין,
ווי צווייגן — דיינע הענט געבויגן
ארום מיין קאפ, ווי אונטדיקער שוין.

זאלן דיינע פעלדער מיך רופן,
מיך פירן אין די טאלן פון פרייד,
דיין ליכט זאל זינגענדיק פאלן
ווי עס פאלן פון א קלוגן די רייד.

ביי דיינע פיס בין איך געלעגן

ביי דיינע פיס בין איך געלעגן,
געטריי ווי אַ הונט דיר געדינט,
געהיט די טריט פון דיינע וועגן —
מיט מיין צער מיין פרייד פארדינט.

איצטער ביזטו שטום צו מינע טרערן.
כ'וואַגל אין מיין וועלט אליין.
דער גאט פון טרויער וועט מיך הערן,
מיך לייטערן אין מיין געוויין.

אַ ל י ד

דיין נשמה — דייע אויגן,
מיין נשמה — דו אינגאנצן.
כ'זועל אין דיר מיין פרייד אויפרייסן,
און פאר דיר מיין גליק אויסמאנצן.

כ'זועל דיר פירן אויף די וועגן —
זאלן שמערן דיר באשיינען;
זאל די זון דיר גיין אנטקעגן —
און כ'זועל זיך פאר גליק צעוויינען.

א ל י ד

מיין יונגע, ביינקענדיקע סארנע,
וואס יאגט זיך איבער בערג און איבער טאלן,
שמעלט זיך פלוצלונג אָפּ מיט שרעקעדיקע אויגן
און וויימער אין געיעג איבער בערג און איבער טאלן.

לאַמיר ביידע אין דער וועלט זיך לאַזן
קעגן זון און קעגן שמערן,
פארלירן זיך ווי וואַלקנס אין די הימלען
און אויפגיין ווי די זון און ווי די שמערן.

דערמאָנסטו זיך ?

דערמאָנסטו זיך אין יענע אומעטיקע שמונדן,
ווי אַ קנויל האָט זיך דער טרויער געוויקלט אויפן האַרצן.
און דו האָסט זיך צעוויינט, אין דרויסן האָט דער רעגן
יאַמערדיק געקלאָגט אויף דיין מזל אויף דעם שוואַרצן.

און איך האָב דיך געטרייסט, און דיר געגלעט דעם שמערן,
און דו ביזט אזוי טרויעריק צום קישן צוגעפאלן.
און איך האָב דיך געהיט, געציטערט און געשוויגן,
געעפנט דיר מיין האַרץ — נאָר אַלין איז שוין פאַרפאלן.

שפעטער האָט אַ פרעמדער פון מיר דיך אָפגעריסן.
און יענער ווייטער פרעמדער איז דיין פריינט געוואָרן.
נאָר איך וועל אים ניט שילטן, ניט ווערט איז ער מיין קללה,
און דיך וועל איך געדענקען אַלע מיינע יאָרן.

ווען מיין האַנט אין דיינער רוט

ווען מיין האַנט אין דיינער רוט,
און מיין קאָפּ צו דיינעם פאַלם —
זינגט און קוועלט אין מיר מיין בלוט,
זוניק לויכט מיין האַרץ און שמאַלם.

בין איך וויליק זיין דיין קנעכט,
נעם מיין האַרץ און טייל מיט פרייד,
עס איז פול מיין האַרץ פאַר דיר
מיט גומע, שיינע, ריינע רייד.

א. וואונדערלעכע דו

א. וואונדערלעכע דו, איך בין דיין קרבן.
איך וואלט צו יעדער צייט פאר דיר געשטאָרבן ;
און ווען פארענדיקן וועט זיך מיין לעבן,
וועל איך מיטנעמען די ליידן, וואָס דו האָסט מיר געגעבן.

איך וועל זיי הייליקן און קומען וועלן זיי — דו זאָלסט
זיי נעמען.

נאָר דו וועסט זיך פאר זיך אליין פארשעמען,
כאָמט דו וועסט שענער, וואונדערלעכער ווערן,
מיט אַ געליימערט האַרץ, מיט שייַן אין דייע מרערן.

א ל י ד

כ'ניי מיט דיר אויף דיינע וועגן,
איך צייל און איך היט דיר דיינע טריט,
איך בין דיין פריינט, איך בין דיין חבר,
און דו — די פרייד פון מיין געמיט.

איך בויג פאר דיר מיין שטאלץ און ווילן,
און מו אלץ — נאך דיין באגער;
איך רוף די זון אויף דיינע וועגן,
עס לויכט מיין הארץ פאר דיר נאך מער.

איך וויין ביי דיינע פענצטער

דערפאר, ווייל איך וויין ביי דיינע פענצטער,
און גאר דיך אין מיין טרוים און אין מיין וואָר;
און צימער ווי דער שמערן דער שענסטער,
און שיינק אַוועק דיר מיינע לעצטע יאַר —

דערפאר פאַרלירסטו מיך, און ס'גייט מיר נאָך דיין שמייכל,
און לייגט זיך אויף מיין האַרץ ווי אַ שווער געוויין,
גאר איך באַדויער גיט, איך טראַג מיט פרייד מיין מזל
און — פרעם זיך צו צו אים מיט מיין פלייש און ביון.

איך וויין פון פרייד

דיין שטים — א פלייט אין ווייטן וואלד,
דיינע אויגן — ליכטיק אבער קאלט,
דאך קוועלט פון דיר אזויפיל פרייד.
דיינע הענט, ווי דיין געזיכט,
מיט שמילער צארטקייט, מיט לבנה ליכט.
כ'וויין פון פרייד און גאר נאך דיר.

אַ ל י ד

דו ביזט, מיידל, קלוג און גוט,
הער ווי ס'קלאַגט צו דיר מיין בלוט,
און עם וויינט אין וועג מיין טראַט —
ניט פאַרלאַך אים, ניט פאַרשפּאַט.

ווער איך עלנד און אליין,
וועל איך זינגען מיט געוויין;
וועל איך שרייען צו דער ערד —
ווייל דו האַסט מיין פרייד צעשטערט.

ווען מיין ליד וועט דיך דערגרייכן

ווען מיין ליד וועט דיך דערגרייכן
און מיין וואָרט וועט דיך כאַרירן —
אויף אַ וויילע דיך געווינען
און אויף אייביק דיך פאַרלירן.

דאָך וועל איך ביי זיך ניט פאַלן —
איך מיין שווייגן וועל איך זינגען,
איך וועל אויפגיין אין די לידער
און מיט לידער זיך פאַרוויגן.

איך בין אַ פּלאַטערדיקער ווינט

איך בין אַ הייסער, פּלאַטערדיקער ווינט,
האַסן מיך פּאַרלאַכט, — אַנמלוף איך און פּאַרשווינד,
האַסן מיך פּאַרלאַכט, — פּאַרגעס איך דיך און שווייג
איינגעפּרעסט אין זיך, און וויג זיך ווי אַ צווייג.

איבער מיר אַ הימל מיט אַזויפיל ליכט.
וואָס אַרמ מיך דער טרויער! עס לויכט אויף מיין געזיכט.
וואָס אַרמ מיך דיין שפּאַט! עס זינגט אין מיר מיין ליד,
און אויף מייע וועגן זינגען מייע טריט.

פאר דיר מיין ליד געזונגען

איך האב פאר דיר מיין ליד געזונגען,
און אין חלום דיך געטראָגן,
פארנאָכט אין אַ זילכערנעם וויגל
אין דער פרי אין אַ גאלדענעם וואָגן.

נאר דו האָסט צעשמערט מיר מיין חלום,
און מיך פארשעמט, און מיך פארטריבן,
און איך טרייסט זיך, כאָטש עס וויינט אין מיר דער טרויער,
מיין ליד איז ווי אַ וואונדער מיר פארבליבן.

מיך רייצט דיין שטילקייט

מיך רייצט דיין שטילקייט, מיך רייצט דיין שווייגן,
און אויך דיין ליכטיקער געמיט ;
שוין פאלן צווימן פון די צווייגן,
ווייל ס'האט זיך שוין דיין בוים צעבליט.

איך בין בארוישט און פול מיט שווייגן,
איך זינג מיין פרייד פאר וואלד און פעלד ;
איך טראג דעם צוויט פון דינע צווייגן,
און עס לויכט אין מיר מיין וועלט.

עס רופט דײך מיין האַרץ

ביזט קלוג און באשיידן, קרענקלעך און ווילד,
דו רייצסט זיך און צאַרנסט און ביזט אַזוי מילד.
איך גיי און איך היט דײך, קוק נאָך דיינע טריט,
עס רופט דײך מיין האַרץ, עס זינגט דיר מיין ליד.

פאַרכישופט פון שמייכל, פון ליכטיקע רייד,
גיי איך מיטן כישוף און זוך זיין באשייד.
כאַטש אַלץ ווי אין נעפל, ווי אין פלאַנמער פאַרדרייט,
צעפראַלט זיך אין מיר מיין פאַרשלאַסענע פרייד.

א. מ. די. לא

אברהם משה דילאָן איז געבוירן געוואָרן ראש חודש תמוז תרמ"ג (1883) אין שטעטל זשעטל, געוועזענע גראָדנער גובערניע, אין אַ בכבודיקער אידישער משפּחה.

זיין פאָטער, אידל זשוכאָוויצקי, האָט פון איין זייט גע- שטאַמט פון ר' ישעיה זשוכאָוויצער, אַ פראָסטער איד, אַ קרעטשמער פון דאָרף זשוכאָוויץ, וואָס איז פאַר זיינע מעשים אין די אויגן פון פאָלק אויסגעוואקסן אין אַ לעגענדאַרישער פיגור; און פון דער מוטערס צד האָט אידל זשוכאָוויצקי גע- שטאַמט פון ר' לייזער דילאָן, אַ איד אַ גביר, אַ קרוב לַמלכות אין די צייטן פון אַלעקסאַנדער דעם ערשטן. ביי א. ליטוויץ אין זיינע „אידישע נשמות“ ווערן דערציילט זייער אינטערע- סאַנטע מעשיות וועגן ר' ישעיה זשוכאָוויצער, און וועגען ר' לייזערן ווערט איבערגעגעבן אין זעלבן בוך, אַז ער האָט גע- שטאַמט פון אַן איינגעוואַנדערטער פאָרטוגעזיש-אידישער פאָ- מיליע, דער בארימטער יחוס-פאָמיליע דע-ליאָן. זיין טאַטע און זיידע זיינען געווען הויף-אידן ביי די פּוילישע מאַגנאַטן אַלס זייערע פינאַנץ-פירער. לייזער דילאָן, אָדער דע-ליאָן, איז שוין אָבער געוואָרן פון אַ „הויף-איד“ — אַ „קרוין-איד“ ביי דער רוסישער רעגירונג. ער האָט געבראַכט אַ סך נוצן דער רעגיר- רונג פון אַלעקסאַנדער דעם ערשטן, אַלס קלוגער מענטש און בעל-עצה. די פּוילישע פּריצים האָבן אים געהאַסט און ער פלעגט ארומגיין אין דער באַגלייטונג פון צוויי קאָזאַקן וועלכע פלעגן אים נאָכגיין אפילו אין שול.

באַלד נאָכדעם ווי אברהם משה איז געבוירן געוואָרן האָט זיין מוטער, וויכנע, זיך אַריבערגעקליבן פון זשעטל אין דעם דערבייאַיקן מאַיאָנטעס באָרסקי, וואָס האָט געהערט צו איר פאָ- טער, ר' חיים בער סלוצקי און וואו איר מאַן איז געווען דער פאָרוואַלטער. אויף דעם מאַיאָנטעס האָט די משפּחה געלעבט אַ

יאָר צען. איבער די דעמאָלסדיקע צאָרישע געזעצן, וואָס האָבן
ניט דערלויבט אַ אידן צו האַלטן גרונט-אייגנטום אין דערפער,
האָט די משפּחה געמוזט פּאַרלאָזן באַרקי און זי האָט זיך אַר-
בערגעצויגן אין דעם דערבייאַיגן שטעטל בוטען, און אַ יאָר
שפעטער קיין סלאָנים.

פּרילינג 1903 האָט אברהם משה דילאָן פּאַרלאָזט סלאָנים
און איז אַוועק קיין וואַרשע, וואו ער האָט זיך באַגעגנט מיט
אידישע און העברעאישע שריפטשטעלער, צווישן זיי פּרץ, בעל-
מחשבות, דוד פּרישמאַן און יוסף קלוזנער.

דעם 27טן נאָוועמבער 1904 קומט דילאָן מיט טאַטע-מאַמע,
ברידער און שוועסטער קיין ניו יאָרק. דאָ אין אַמעריקע האָט
זיין פאָטער געביטן דעם פּאַמיליע-נאָמען זשוכאַוויצקי אויף זיין
מוטערס מיידלשן נאָמען, דילאָן.

זיין ערשטן דעביי האָט אברהם משה דילאָן געמאַכט אין
1910, אין צווייטן זאַמלבוך „ליטעראַטור“. אָבער געשריבן
לידער האָט ער נאָך פּריער. שוין אַלס זיבעצן-יאָריק אינגל
איז ער אין סלאָנים „בארימט“ געוואָרן אַלס מחבר פון העבר-
עאישע שירים, וועלכע ער האָט געפרוּאוּט, אָבער אָן דערפּאָלן,
אַפּדרוקן אין די דעמאָלסדיקע העברעאישע זשורנאַלן.

אין יאָר 1919 איז אין פּאַרלאַג „אַמעריקע“ ארום אַ זאַמ-
לונג פון זיינע לידער אונטערן נאָמען „געלע בלעטער“. דאָס
בוך איז געווען אין גאַנצן געצייכנט מיט גע'כתיבה'טע אותיות
און באצירט מיט געמעלן פון ז. מאָרד. אַ טייל מיינען, אַז
די אויסגאַבע איז איינע פון די שענסטע אין דער אידישער
ליטעראַטור.

כמעט פון די ערשטע טעג פון זיין זיין אין אַמעריקע האָט
א. מ. דילאָן שטענדיק געלעבט צווישן שרייבער. שפעטער, ווען
די יונגע אידישע דיכטונג האָט זיך אָנגעהויבן צו קריסטאַ-
ליזירן, איז ער געוואָרן איינער פון דער גרופע „יונגע“, האָט
אַנטייל גענומען אין זייערע קאַמפּן און מיטגעאַרבעט אין זייערע
אויסגאַבן, און אין דערזעלביקער צייט געהאַט אַכטונג און ליבע
צו אַ צאָל אַנדערע אידישע און העברעאישע פּאָעטן. אַנב, ניט גע-
קומט דערויף, וואָס דילאָן האָט געשריבן אויסשליסלאַך אידיש

און אפילו אָנגעשריבן אַ הימן צו דער אידישער שפראך, האָט אָבער זיין אַלטע ליבע צו העברעאיש אָנגעהאַלטן די גאַנצע צייט פון זיין לעבן.

אויסער אין די פארשידענע אויסגאַבן פון די „יונגע“ האָט א. מ. דילאָן אויך אָנטייל גענומען אין אַ ריי אַנדערע זשורנאַלן. אין די לעצטע זיבן-אַכט יאָר פון זיין לעבן — די פרוכטבאַרסטע יאָרן זיינע — האָט ער זיינע לידער פאַרעפנטלאַכט אויסשליסלאַך אין דער „צוקונפֿט“.

אין זיינע לעצטע חדשים האָט א. מ. דילאָן פאַרטראַכט אַ נייע אויסגאַבע פון זיינע לידער. אין דער זאַמלונג האָט געזאַלט אַריינגיין בלויז אַן אויסוואַל פון יענע לידער, וואָס ער האָט געשריבן נאָך דער דערשיינונג פון זיינע „געלע בלעטער“.

אָבער דילאָן איז שוין מער ניטאָ צווישן אונז און די אַרויס-געבער האַלטן, אַז אונטער די אומשטענדן איז גלייכער אַרויס-צוגעבן אין איין זאַמלונג אַלץ, וואָס דער דיכטער האָט גע-שריבן. זיי האָפֿן בלויז, אַז זיי איז געלונגען דורכצופירן די דאָזיקע אויפגאַבע.

דילאָן פלעגט די מערסטע לידער זיינע דרוקן אָן קעפלאַך. פאַר מער באַקוועמלאַכקייט אָבער האָבן די אַרויסגעבער באַ-שלאָסן אַוועקצושטעלן קעפלאַך אויף די לידער, גענומען פון דער ערשטער אָדער פון אַן אַנדערער שורה פון ליד. צוליב דער זעלביקער באַקוועמלאַכקייט זיינען די לידער אויך איינגע-טיילט געוואָרן אין דריי אָפטיילונגען.

די ערשטע אָפטיילונג נעמט אַריין די זאַמלונג „געלע בלעטער“ און אַנדערע לידער וואָס ער האָט געשריבן ביז אַרום 1920. אין דער צווייטער אָפטיילונג גייען אַריין אַלע זיינע לידער פון 1920 ביז זיינע לעצטע טעג, אַחוץ די ליבע-לידער, וואָס פילן אויס די דריטע אָפטיילונג פון בוך.

די לידער זיינען געדרוקט אין אַ באַראַנאַלאַגישער אָרדנונג. אַן אויסנאַם איז געמאַכט געוואָרן נאָר מיט אַ צאָל לידער, וואָס גייען אַריין אין דער צווייטער אָפטיילונג. דאָס זיינען די לידער

פון א פאלעמישן און געלעגנהייט-כאראקטער. צוליב איינהייט
לאכקייט זיינען זיי אויסגעטיילט געוואָרן אין א באזונדערער
גרופע, כאָטש זיי זיינען געשריבן געוואָרן אין פארשיידענע צייטן.

געדיקט איז דאָס לעבן געווען צו אברהם משה דילאָן.
פון זיינע סינדערייאָרן ביז א האַרץ-שלאָג האָט אָפגעשטעלט זיין
לעבן אין א ניו יאָרקער שפיטאל, דעם 3טן אָקטאָבער 1934,
איז ער שטענדיק געווען אין א געהויבענעם צושטאַנד. ליבע,
שנאה, צערטלאַכקייט, צאָרן, כעס און אויפגעגונג האָבן אויס-
געפילט זיינע טעג. ער האָט געלעבט בלויז מיט און פאַר לידער,
און ער איז געווען מזלדיק: וואָס א יאָר האָט ער געשריבן מער
און אָנגעהאַלטן זיין יונטלאַכע באגייסטערונג. די גאַנצע פיר
און צוואַנציק שעה פון מעת-לעת איז דילאָן געווען וואָך, פול
מיט געזאַנג און דערווארטונג. וואָס פאַר א באטרעף האָבן
פאַר אים געקענט האָבן א צען-צוועלף שעה שווערע אַרבעט צו
באזאָרן זיך מיט דעם נויטיקסטן!

פון די ערשטע יאָרן וואָס ער איז געקומען קיין ניו יאָרק
ביז צום סוף פון זיין לעבן איז א. מ. דילאָן שטענדיק געווען
דער זעלביקער. אין פארשיידענע צייטן אַנדערש אין אויסזען,
אין דער קליידונג, אין דער שטימונג, אָבער אַלעמאָל דער פּאָעט,
דער ריטער פון דער פּאָעזיע.

אָט איז ער אן אויסגעפּוצטער, אן אויסגעצירטער — א
פּראָנט: ליאַקירטע שיד, א קנייטש אויף די הויזן, א געל-
גרויער קאַפעליוש, העל-גרויע הענטשקעס און א שמעקן אין
דער האַנט. אַמאָל פירט ער אפילו מיט זיך א גרויסן ריינ-
ראַסיקן פּאָליציי-הונט. דער שיינער קאַפּ הויך, פּלאַטעדיק און
די אויגן — בלוי און קינדערש פאַרוואנדערט. און אָט איז
ער אָפגעריסן, אָפגעשליסן, דאָס פנים שוין טעג ניט געאַלט
און די אויגן אויסגעלאָשן און אומעמיק.

אַט זיצט ער מיט חברים ביים טיש. ברענט, טומלט מיט
אינווייניקסטן פייער. אלע זיינען יונג. אלע רעדן און טומלען
וועגן פּאָעזיע. אָבער אברהם משה שרייט איבער. פּאָעזיע איז
זיין סטיכיע. יאָרן לויפן. ביים טיש מיט די זעלביקע חברים.
עלטער אין יאָרן רעדט מען שוין נישט בלויז וועגן פּאָעזיע.
דילאָן קען ניט איינזיצן. ער פּאַרטראָנט פשוט ניט קיין פּראָ-
זאאישע ענינים, פּראָזאאישע שמועסן. ער איז שוין קראַנק,
אים איז שווער צו כאַפן דעם אָטעם. אָבער פאַר אים איז דאָס
נאָרניט. ער אָנערקענט ניט זיין קראַנקהייט, און ער קאָן ניט
פּאַרטראָגן ווען אַ חבר כאַקלאָנט זיך אויף שלעכטן געזונט.
דאָס לאַנגוויילט אים, ווי עס לאַנגוויילט אים אַלץ, וואָס האָט
ניט צו טאָן מיט פּאָעזיע, מוזיק אָדער ווייניקסטנס מיט ליבע.
ער איז שמענדיק אַ פּאַרליבטער, אפילו ווען ער דאַרף פאַר זיך
אויסמראַכטן אַ געשטאַלט ליב צו האָבן.

שוין ביים סוף פון זיין לעבן רעדט ער וועגן דעם לעצטן
ליד („פּאַרוואָס?“ זייט 92), וואָס ער האָט שוין נישט געקאָנט
אָנשרייבן אויף פּאַפיר, נאָר האָט עס געמוזט דיקטירן, און
גערעדט וועגן דעם האָט ער האַלב שעמעוודיק ווי אַ פּאַרליבטער.

אַ האַלבע שעה שפּעטער איז ער שוין מער ניט געווען.

א י נ ה א ל ט :

ערשטע אָפטיילונג

- 1910 און אויבשפרינגען וועל איך 9
1912 א הארבסט-נאכט א שווארצע 10
איך זע דעם טויט 12
איך בין ביי דעם אייביקן טויט 13
1914 איך טראג מיט דערנער זיך ארום 14
איך שפיר די הארטקייט 15
ס'האט דער טייוול 16
כ'וועל טאנן 18
אליין אין הויז 19
1916 אויף וועמעם מוזל 20
פרעג ביי גאט 21
איך גיי ארום 22
איך זיך אין פעלד 23
1917 וועלט, דו וועלט 24
נאכט 25
א הארץ צו א הארץ 26
1918 מער שטילקייט, מער נאכט 27
עס עפנט ווער אויף די טיר 28
ווען דער אַוונט 29
ווען וואַלקן נאָך וואַלקן 30
1919 אויסגעצויגן ליג איך 31
ווי א בעטלער 32
33 מיך האט נאך ביי איצט
ס'האט די וועלט 34

צווייטע אָפטיילונג

- 1920 מיט געלייטערטע מריט 37
מען האָט אונז אָפגענאַרט 38
אז וואויל איז דעם 39
אַליין אין מיין צימער 40
איך בין אַ באליידיקטער 41
1924 אַ ליד 42
איך בין ווייטער 43
וויג זיך, האַרץ 44
צום אמת פון דער וועלט 45
און מיר איז טרויעריק 46
שריי אַריבער דעם טרויער 47
אין די שוואַרצע נעכט 48
1928 מיט מיין קדיש 49
אַ חלום 50
מיין ליד 51
וואַלד און פעלד 52
ווער אַ קינד 54
רעגן, רעגן 55
ס'האַט די צייט 56
איך ווייס 57
שניי און רעגן 58
1931 מיר ווערן עלטער 59
דער דיכטער 60
האַב מיטליד און שוויג 61
דער אַדלער פליט אַליין 62
63 **
דער הערבסט, אַ בעטלער 64
אונזער וואָרט איז נאָך ניט טויט 65
שוויגן 66
אַ ליד 67
טויט 68
אַ ליד 1933 69
אין שווערן יאָך פון לעבן 70
אונזער ליד איז ניט פאַר היינט 71
1927 אויפן טויט פון ראובן לודוויג 73
1927 צו... 74

- 1930 צו... 75
- 1931 מאני לייב 76
- 1932 אויפן טויט פון מ. ל. האלפערן 77
- 1933 צו... 78
- 1933 צו... 79
- 1933-34 סאָנעטן 80
- 1934 פאַרוואָס ? 92

דריטע אָפטיילונג

- 1918 זיי מיין טרייסט 95
- 96 ארויסגעריסן ווי אַ ווילדע פלאַנק
- 1921 ווי וואונדערלעך עם בליט 97
- 98 מיין שוואַרצער, שוואַרצער טרויער
- פערלדיקע, מיינע דו 99
- 100 איך גיי ארום ארום איר הייז
- וואָס רייצטו מיך ? 101
- איך קום צו איר 102
- 1927 ווי אַפענע פעלדער 103
- 104 ביי דיינע פיס בין איך געלעבן
- אַ ליד 105
- אַ ליד 106
- 1930 דערמאָנטו זיך ? 107
- 108 ווען דיין האַנט אין מיינער רוט
- אַ, וואונדערלאַכע, דו 109
- אַ ליד 110
- 111 איך וויין ביי דיינע פענצטער
- איך וויין פון פרייד 112
- 1931 אַ ליד 113
- ווען מיין ליד וועט דיך 114
- 115 איך בין אַ פלאַטערדיקער ווינט
- פאַר דיר מיין ליד געוונגען 116
- 1933 מיך רייצט דיין שטילקייט 117
- 1934 עם רופט דיך מיין האַרץ 118
- א. מ. דילאָן 120

